

IFAU

Institutet för arbetsmarknads- och
utbildningspolitisk utvärdering

Den lokala konjunkturen och egenföretagande

Helena Svaleryd

RAPPORT 2013:15

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagsarsidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Den lokala konjunkturen och egenföretagande[§]

av

Helena Svaleryd^a

8 juli 2013

Sammanfattning

Konjunkturläget kan påverka egenföretagandet i ekonomin. När ekonomin växer uppstår nya affärsmöjligheter vilket uppmuntrar till etablering av nya företag; i konjunkturedgång kan egenföretagande vara ett sätt att undvika arbetslöshet. Styrkan på dessa *pull*- och *push*-faktorer kan bero på personens utbildningsnivå: personer med högre utbildning kan ha lättare att ta vara på affärsmöjligheter när de uppstår och har en starkare position på arbetsmarknaden. Denna studie finner att den lokala konjunkturen har en begränsad effekt på egenföretagandet i genomsnitt men att effekten skiljer sig åt beroende på personens utbildningsnivå. Personer med högre utbildning är i högre grad egenföretagare när den lokala konjunkturen är god i jämförelse med personer med lägre utbildningsnivå. Sambandet är starkare för kvinnor.

[§] Jag är tacksam för värdefulla kommentarer från Mats Hammarstedt, Erik Mellander, Henry Ohlsson och Olof Åslund.

^a NATIONALEKONOMISKA INSTITUTIONEN, UPPSALA UNIVERSITET, e-post: helena.svaleryd@nek.uu.se

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Den lokala konjunkturen och egenföretagande: teori och tidigare litteratur	4
3	Empirisk metod och data	7
4	Resultat	9
4.1	Långsiktiga skillnader mellan regioner	9
4.2	Effekter av den lokala konjunkturen på egenföretagande	11
5	Slutsatser.....	13
	Referenser	15
	Appendix.....	17

1 Inledning

Konjunkturen är sannolikt viktig för egenföretagandet i ekonomin. När ekonomin växer uppstår nya affärsmöjligheter som uppmuntrar nyetablering av företag. I konjunkturedgångar däremot kan egenföretagande vara ett sätt att undvika arbetslöshet. Forskningslitteraturen talar om så kallade *pull*-faktorer som gör att personer väljer egenföretagande av positiva orsaker, exempelvis affärsmöjligheter, och *push*-faktorer som gör att personer väljer att bli egenföretagare till följd av negativa förhållanden som exempelvis arbetslöshet.¹ Högkonjunktur innebär således att pull-faktorerna är starka och lågkonjunktur att push-faktorerna förstärks. Det är därför oklart hur vi ska förvänta oss att egenföretagandet varierar med konjunkturen. Tidigare empiriska studier finner också motstridiga resultat (se t.ex. Blanchflower 2000; Moore och Muller 2002).

Push- och pull-faktorerers inflytande kan skilja sig mellan olika personer beroende på bl.a. deras utbildningsnivå, förankring på arbetsmarknaden, finansiella resurser och kunskaper om entreprenörskap. Flera studier finner att arbetslösa i högre grad startar eget företag (se t.ex. Evans och Leighton 1990; von Greiff 2009), vilket tyder på att personer med svagare förankring på arbetsmarknaden oftare väljer att bli egenföretagare. Å andra sidan, kan mer resurser i form av humankapital eller finansiellt kapital göra det möjligt att utnyttja affärsmöjligheter när de uppstår.

Den här studien bidrar till kunskapen om hur egenföretagandet i olika grupper påverkas av konjunkturcykeln.² Specifikt undersöks hur sambandet mellan egenföretagande och den lokala konjunkturen skiljer sig åt beroende på personens utbildningsnivå. Hypotesen är att personer med högre utbildning har lägre sannolikhet att vara egenföretagare i lågkonjunktur eftersom de i allmänhet har en starkare position på arbetsmarknaden. De kan också ha de färdigheter som behövs för att utnyttja affärsmöjligheter som uppstår i en högkonjunktur. Vi kan därför förvänta oss att egenföretagandet bland personer med högre utbildning har ett positivt samband med konjunkturen.

Detta studeras genom att undersöka hur sannolikheten att vara egenföretagare påverkas av den lokala konjunkturen mätt som vakansgrad i regionen. Regionerna som analyseras är så kallade funktionella arbets-

---

¹ Jag har valt att använda dessa uttryck för det finns inga enkla motsvarigheter på svenska.

² Det finns få studier av hur egenföretagandet i olika grupper påverkas av konjunkturen. Ett undantag är en studie av Tervo (2006) som undersöker hur familjebakgrund inverkar på valet att bli egenföretagare i olika konjunkturlägen. Han finner att hög lokal arbetslöshet leder till ökat egenföretagande bland personer från familjer där föräldrarna var egenföretagare och minskat egenföretagande bland personer från familjer där föräldrarna var anställda.

marknadsregioner framtagna av Statistiska Centralbyrån (SCB) baserat på pendlingsmönster.

Resultaten visar att i genomsnitt har den lokala konjunkturen en begränsad effekt på egenföretagandet: för män finns ingen statistisk signifikant effekt och för kvinnor en liten positiv effekt. När man låter effekten av konjunkturen skilja sig mellan olika grupper syns däremot stora skillnader mellan personer med hög respektive låg utbildningsnivå. Resultaten visar att personer med eftergymnasial utbildning i högre grad väljer att bli egenföretagare i högkonjunktur i jämförelse med andra grupper. Sambandet finns för både män och kvinnor men är starkare för kvinnor. Egenföretagandet bland högutbildade varierar positivt med konjunkturen vilket tyder på att konjunkturen för denna grupp är en *pull-faktor*. För lågutbildade kvinnor är däremot egenföretagandet högre i sämre tider. Studiens resultat är dels ett bidrag till forskningen om effekter av lokala arbetsmarknadsförhållanden på egenföretagare, dels bidrar den till kunskapen om hur personers humankapital kan interagera med den lokala konjunkturen vid valet att bli egenföretagare.

2 Den lokala konjunkturen och egenföretagande: teori och tidigare litteratur

Motiven bakom beslutet att vara egenföretagare är många. I grundmodellen, som ofta används för att förklara varför en person väljer att bli egenföretagare, väljer en person egenföretagande om nuvärdet av nyttan att vara egenföretagare är större än nuvärdet av kostnaden att inte vara det. Alternativkostnaden består av den lön personen skulle ha tjänat som anställd och den ersättning personen skulle ha fått vid arbetslöshet.³ Så kallade *pull-faktorer* är då positiva på så sätt att de ökar värdet av att vara egenföretagare eller minskar kostnaden för att starta ett företag. *Push-faktorer*, å andra sidan, gör det mer attraktivt att driva eget företag genom att de minskar alternativkostnaden.

Forskningslitteraturen pekar på flera faktorer som kan öka nyttan av att vara egenföretagare, t.ex. tillgång på kapital eller entreprenöriella kompetenser, flexibla arbetstider eller en önskan att vara sin egen chef.⁴ Den huvudsakliga push-faktorn som studerats i litteraturen är arbetslöshet. Eftersom risk för

---

³ Tidigare studier finner att stöd för modellen genom att visa att valet att vara egenföretagare påverkas av förväntade inkomster och kostnader förknippade med egenföretagande. Se t.ex. Hammarstedt (2009).

⁴ För studier om sambandet mellan tillgång på kapital och egenföretagande se Evans och Leighton (1989), Blanchflower och Oswald (1989) och Lindh och Ohlsson (1996). Se t.ex. Dunn och Holtz-Eakin (2000) för en studie om intergenerationell överföring av entreprenöriell kunskap och Blanchflower (2000) om preferenser för flexibla arbetstider och tillfredsställelse med arbetet.

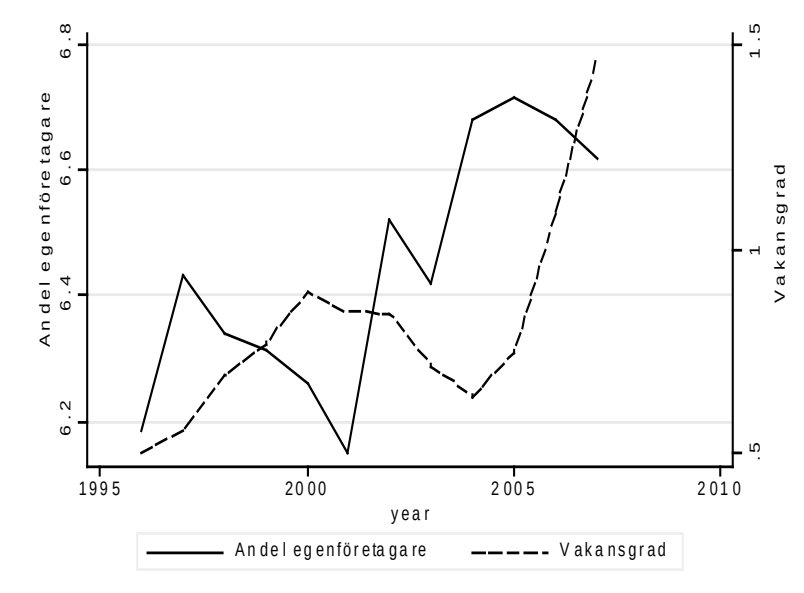
arbetslöshet minskar värdet av att vara anställd kan egenföretagande vara ett sätt att undgå arbetslöshet. Flera studier visar att arbetslösa har högre sannolikhet att bli egenföretagare (se t.ex. Carrasco 1999; Evans och Leighton 1990; von Greiff 2009).

Även om flera av de faktorer som beskrivs ovan sannolikt inte varierar över konjunkturcykeln, som preferenser för flexibla arbetstider eller för att vara sin egen chef, gör vissa det. Exempelvis är det troligt att affärsmöjligheter öppnas upp i högkonjunktur vilket ökar värdet av att vara egenföretagare. I lågkonjunktur, när situationen på arbetsmarknaden försämras, minskar alternativkostnaden och vissa kan därför välja att bli egenföretagare.

Empiriska studier av egenföretagande och nationell konjunktur finner lite olika resultat. Evans och Leighton (1990) finner stöd för att push-faktorerna överväger: det finns ett positivt samband mellan egenföretagande och arbetslöshet på nationell nivå i USA. Att egenföretagande är ökar i lågkonjunktur finner även Constant och Zimmerman (2004) i en studie av effekterna av BNP tillväxt på övergångar mellan egenföretagande, anställningar och arbetslöshet i Tyskland. Däremot finner Robson (1998) inget stöd för att egenföretagandet i ekonomin är kontra-cykliskt. I en panelstudie av OECD-länder finner Blanchflower (2000) att sambandet mellan egenföretagande och arbetslöshet på nationell nivå skiljer sig åt mellan olika länder. Hög arbetslöshet verkar vara förenat med ökat egenföretagande i Storbritannien, Tyskland och Sverige, men minskat egenföretagande i Österrike, medan det i Frankrike enligt studien inte finns något samband.

Det finns många skäl att tro att relationen mellan konjunktur och egenföretagande kan skilja sig mellan olika länder. För det första kan skillnader i sambandet mellan länder reflektera skillnader i institutioner och arbetsmarknadens funktionssätt. Exempelvis kan lönestelheter på arbetsmarknaden leda till att individer med lägre produktivitet i högre grad tvingas till egenföretagande i lågkonjunktur för att undvika arbetslöshet. För det andra har studier på ländernivå inte möjlighet att kontrollera för andra faktorer på nationell nivå som kan påverka egenföretagandet.

Figur 1 visar hur egenföretagandet och vakansgraden i ekonomin varierade mellan åren 1996–2007 i Sverige. Som synes i figurerna tenderar egenföretagandet öka när konjunkturen försämras.

Figur 1 Vakansgrad och egenföretagande, i procent

Not: Populationen är personer 30–60 år. Data kommer från Arbetsförmedlingen och SCB.

Relationen mellan egenföretagande och nationell konjunktur kan som sagt även bero av förändringar av andra faktorer på nationell nivå, som t.ex. förändringar i skatteregler. En styrka med studier av sambandet mellan egenföretagande och konjunktur på regional nivå är att det är möjligt att kontrollera för förändringar som påverkar egenföretagandet i hela landet. Likväl finner den empiriska forskningen om sambanden mellan egenföretagande och lokal konjunktur motstridiga resultat. Moore och Mueller (2002) finner i en studie på kanadensiska data att även om en person som drabbas av arbetslöshet i högre grad blir egenföretagare så har regional arbetslöshet ingen effekt. Ritsilä och Tervo (2002) finner att egenföretagandet ökar när nationell BNP växer men finner inget stöd för att regionala arbetsmarknadsförhållanden spelar någon roll.

En förklaring till varför man inte finner något samband mellan lokala konjunkturen och egenföretagande kan vara att sambandet skiljer sig åt mellan olika grupper. Det är möjligt att grupper med svagare förankring på arbetsmarknaden i lågkonjunktur i högre grad väljer egenföretagande för att undkomma arbetslöshet. Det är enklare för grupper med mer kapital eller större lånemöjligheter, som har större nätverk och lämpliga entreprenöriella färdigheter att utnyttja affärsmöjligheter som uppstår i högkonjunktur. En persons

tillgång på humankapital är en faktor som borde vara betydelsefull både för sårbarhet för arbetslöshet och för förmågan att utnyttja affärsmöjligheter.

3 Empirisk metod och data

Finns det något samband mellan egenföretagande och konjunkturen i Sverige? Skiljer det sig mellan olika grupper? Jag studerar detta genom att i en regressionsanalys undersöka om det finns ett samband mellan den lokala konjunkturen och beslutet att vara egenföretagare och om sambandet beror av personens utbildningsnivå. De kategorier som används är om personen har i) som mest 9-årig grundskola, ii) gymnasieutbildning, iii) någon högre utbildning. Analysen görs separat för män och kvinnor.

Den empiriska studien använder data från SCB och Arbetsförmedlingen. Data täcker åren 1996–2007 och innehåller information om sysselsättningsstatus, utbildningsnivå, inkomster, ålder och kön för hela Sveriges befolkning i arbetsför ålder. Studien fokuserar på män och kvinnor i åldern 30–60 år. Skälet till att ungdomar exkluderas är att studien är inriktad på personer som dels har studerat färdigt, dels inte är anställda eller egenföretagare samtidigt som de studerar. Personer äldre än 60 tas bort eftersom det bland äldre kan finnas personer som använder egenföretagande som ett sätt trappa ner innan pensionen. Även personer som är verksamma i jordbrukssektorn exkluderas.

Jag studerar dels hur förändringar i den lokala konjunkturen påverkar egenföretagandet i regionen, dels hur förändringar i konjunkturen påverkar en enskild individs val att blir egenföretagare. Skillnaden mellan de två modellerna är att i den första estimeras effekten av konjunkturen både av att personer byter till och från egenföretagande och av egenföretagandet bland personer som kommer in respektive försvinner ut ur populationen. I den andra modellen identifieras hela effekten av personer som byter status till och från egenföretagande.

Som diskuterades i inledningen har forskningslitteraturen urskiljt flera andra faktorer som korrelerar med valet att vara egenföretagare som exempelvis familjeförhållanden, preferenser för flexibla arbetstider och tillgång till finansiellt kapital (se t.ex. Hammarstedt 2009; Lindh och Ohlsson 1996). Vissa av dessa faktorer, som preferenser för flexibla arbetstider, torde inte korrelera med den lokala konjunkturen; att utelämna dem ur modellen påverkar i det fallet inte analysen. Vissa andra faktorer, som tillgång till finansiellt kapital, förändras däremot sannolikt med konjunkturen eftersom det antagligen är lättare att få tillgång till kapital i högkonjunktur. Tyvärr innehåller databasen inga mått på tillgång till kapital vilket gör det omöjligt att kontrollera för detta i

den empiriska studien. Eftersom det kan finnas ett samband mellan tillgång på kapital och utbildningsnivå är det möjligt att den estimerade effekten av utbildning delvis kan hänföras till tillgång på kapital.

Enligt den teoretiska modellen väljer personer mellan att vara egenföretagare eller att försöka få en anställning med risken att ibland vara arbetslös. Således vill vi studera sambandet mellan konjunkturen och valet att vara egenföretagare eller anställd/arbetslös. Därför inkluderas i studien alla personer i åldersspannet 30–60 år.

Information om sysselsättningsstatus baseras på inkomstinformation från skattemyndigheten. Definitionen av egenföretagande är densamma som den som används av SCB.⁵ I studien inkluderas både företagare med enskild firma och aktiebolag. Skillnaden mellan organisationsformerna är bland annat att aktiebolag kräver en initial kapitalinvestering på 100 000 kr och att företagaren inte har personligt ansvar för företagets skulder.⁶

Lokal konjunktur mäts som vakansgraden i arbetsmarknadsregionen. Andelen vakanser i ekonomin beräknas som antalet lediga jobb som registreras hos Arbetsförmedlingen som finns kvar mer än 10 dagar dividerat med befolkningen i regionen i åldern 18–64. De flesta tidigare studierna från andra länder använder arbetslöshet som mått på konjunkturen. Problemet med att använda lokal arbetslöshet är att arbetslösa både är med i den beroende och oberoende variabeln vilket skapar ett mekaniskt samband mellan de två. Måttet vakansgraden lider inte av detta problem. En potentiell svaghet med måttet är att endast 30–40 procent av alla lediga jobb rapporteras till arbetsförmedlingen. Vakansgraden bedöms dock som ett bra mått på efterfrågan i ekonomin.⁷

De regioner som studeras är de av SCB konstruerade funktionella arbetsmarknaderna som baseras på pendlingsmönstret mellan kommuner. Här används den indelning som gällde år 2000 då det fanns 90 lokala arbetsmarknader. Variabeldefinitioner och datakällor återfinns i Tabell A 1 i appendix.

Tabell 1 visar deskriptiv statistik för hela populationen och för personer som är egenföretagare. I den övre panelen presenteras information om män och i den undre informationen rörande kvinnor. Egenföretagandet är högre bland män, 9,7 procent, än bland kvinnor där andelen egenföretagare är 4,2 procent.

---

⁵ På SCB:s hemsida (www.scb.se) finns mer information om definitionen av egenföretagande.

⁶ 2004 förändrade SCB sitt arbetssätt för att hitta egenföretagare vilket innebar en ökning av antalet egenföretagare. Särskilt stor var ökningen av antalet egenföretagare med aktiebolag. I den empiriska analysen tas hänsyn till detta genom att alla kontrollvariabler tillåts ha olika effekter före och efter 2004.

⁷ Se Arbetsförmedlingen (2012) för en diskussion om lediga jobb är ett bra mått på efterfrågan i ekonomin.

Av dessa egenföretagare driver en minoritet företaget som aktiebolag; för män är andelen 42 procent och för kvinnor 30 procent. Vidare kan vi se att personer med endast grundskoleutbildning är överrepresenterade medan personer med högskoleutbildning är underrepresenterade bland egenföretagarna. Egenföretagare är också något äldre, ca två år i genomsnitt. I genomsnitt finns 6,7 vakanser per 1000 personer över hela perioden. Eftersom den genomsnittliga vakansgraden är något högre bland egenföretagare tyder det på att egenföretagande är något mer förekommande på arbetsmarknader med fler lediga jobb.

Tabell 1 Deskriptiv statistik

	Totalt		Egenföretagare	
	Genomsnitt	sd	Genomsnitt	sd
Män				
Grundskola	0,217	0,413	0,270	0,444
Gymnasium	0,619	0,486	0,615	0,487
Universitet	0,163	0,370	0,115	0,319
Ålder	44,7	8,90	46,4	8,46
Andelen vakanser	0,00671	0,00267	0,00686	0,00282
Andelen egenföretagare	0,0970	0,296		
Andel AB			0,422	0,494
Antal observationer	22 278 181		2 159 442	
Kvinnor				
Grundskola	0,175	0,380	0,196	0,397
Gymnasium	0,641	0,480	0,654	0,476
Universitet	0,185	0,387	0,150	0,357
Ålder	44,8	8,91	46,3	8,48
Andelen vakanser	0,00672	0,00268	0,00692	0,00283
Andelen egenföretagare	0,0423	0,201		
Andel AB			0,307	0,461
Antal observationer	21 841 773		923 343	

4 Resultat

Innan resultaten från panelstudien presenteras undersöks hur sambandet mellan vakansgraden och egenföretagande ser ut när vi jämför regioner i tvärsnitt. Avsnittet innehåller också en analys av sambandet mellan lokal konjunktur och organisationsform bland egenföretagare.

4.1 Långsiktiga skillnader mellan regioner

Skillnader i egenföretagande mellan regioner kan återspegla skillnader i situationen på arbetsmarknaden men även permanenta skillnader som kan bero

av t.ex. industristruktur och geografiska faktorer. I Tabell 2 presenteras resultaten från en regressionsanalys där jag tittar på sambandet mellan vakansgraden och egenföretagande på regional nivå. De första två kolumnerna visar resultatet för kvinnor och de sista två resultatet för män. Som visas i den första raden, kolumnerna 1 och 3, är kvinnor och män i högre grad egenföretagare om de bor i en region med en högre vakansgrad. Om vi gör tankeexperimentet att jämföra egenföretagandet i en arbetsmarknadsregion med en relativt låg vakansgrad (vid 25:e percentilen i fördelningen) med en arbetsmarknadsregion med en relativt hög vakansgrad (vid 75:e percentilen i fördelningen) så är egenföretagandet bland kvinnor 0,5 procentenheter högre i regionen med den högre vakansgraden. Eftersom andelen egenföretagare bland kvinnor i genomsnitt är 4,2 procent innebär det att andelen är 12 procent högre. Egenföretagandet bland män är 9,1 procent högre i regioner med en relativt hög vakansgrad.

Sambandet mellan egenföretagande och individkaraktistika liknar de resultat som hittats i andra studier: egenföretagande ökar med ålder men i avtagande takt och personer med högre utbildning är i lägre grad egenföretagare (se t.ex. Hammarstedt, 2006). Resultaten som presenteras i första kolumnen visar att egenföretagandet är 0,3 procentenheter lägre bland kvinnor med gymnasieutbildning och 1,23 procentenheter lägre bland kvinnor med universitetsutbildning i jämförelse med kvinnor med endast en grundskoleutbildning.

I nästa steg undersöks om effekten av arbetsmarknadsläget skiljer sig åt mellan personer med olika utbildningsnivå. Enligt resultaten i kolumnerna 2 och 4 är sambandet med vakansgraden starkare för både män och kvinnor med högre utbildning. Om vi än en gång gör jämförelsen mellan regioner med en hög respektive låg vakansgrad ser vi att bland kvinnor med högre utbildning ökar egenföretagande med 0,7 procentenheter, d.v.s. 20,3 procent. Bland män med högre utbildning ökar egenföretagandet med 14,5 procent.

Sammanfattningsvis tyder dessa resultat på att *pull*-faktorerna på lokala arbetsmarknader med hög vakansgrad är starkare än *push*-faktorerna på arbetsmarknader med lägre vakansgrad. Sambandet är starkare för personer med högre utbildning.

Tabell 2 Resultat från tvärsnittstudie av sambandet mellan det lokala arbetsmarknadsläget och egenföretagande, procentenheter och procent

Effekt på sannolikhet att vara egenföretagare	Kvinnor		Män	
	(1)	(2)	(3)	(4)
Ökning av vakansgraden från värdet i den 25:e-75:e percentilen	0,51 (12,0%)		0,88 (9,1%)	
om grundskola		0,27 (1,1%)		0,83 (6,9%)
om gymnasium		0,50 (10,5%)		0,86 (8,9%)
om universitet		0,70 (20,3%)		0,99 (14,5%)
Grundskola - gymnasium	-0,30 (6,3%)	-0,81 (17,1%)	-1,92 (-2,4%)	-1,97 (-16,4%)
Grundskola - universitet	-1,23 (-25,9%)	-2,24 (-47,2%)	-4,99 (-41,4%)	-5,38 (-44,7%)
Ålder 40 till 50	0,72 (17,7%)	0,72 (17,7%)	1,77 (-18,3%)	1,77 (-18,3%)

Not: Effekterna estimeras med OLS och standardfelen klustrade på regional nivå. Alla effekter är statistiskt signifikanta på 1 procent-nivån. Tabellen visar effekten i procentenheter och procent inom parentes. Skillnaden i vakansgrad mellan värdet i den 75:e och 25:e percentilen är 0,0029. För att räkna ut procentuella effekter används genomsnittligt egenföretagande i olika utbildningsgrupper. För kvinnor är egenföretagandet 4,47 procent bland lågutbildade, 4,31 procent bland gymnasieutbildade och 3,45 procent bland universitetsutbildade. För män är andelarna för samma kategorier 12,04 procent, 9,60 procent och 6,84 procent.

4.2 Effekter av den lokala konjunkturen på egenföretagande

Spelar den lokala konjunkturen roll för egenföretagandet? För att studera denna fråga går jag vidare till panelstudien där sambandet mellan *förändringar* i den lokala konjunkturen och *förändringar* i egenföretagandet undersöks. I Tabell 3 presenteras resultaten för kvinnor i den övre panelen och resultaten för män i den nedre panelen.

Om vi först tittar på resultaten för kvinnor ser vi i den första kolumnen att en ökad vakansgrad i regionen leder till att fler kvinnor väljer att vara egenföretagare. Effekten är mindre än i tvärsnittsstudien (2,3 procent jämfört med 12,0 procent av att gå från 25:e till 75:e percentilen) vilket tyder på att en del av skillnaderna mellan regioner beror på permanenta skillnader som

påverkar egenföretagandet.⁸ I nästa steg studeras om sambandet ser olika ut beroende på utbildningsnivå (resultat i kolumn två). Till skillnad från resultaten från tvärsnittsstudien presenterade i Tabell 2 så är en högre vakansgrad associerad med *lägre* egenföretagande bland kvinnor med endast grundskoleutbildning. Bland kvinnor med gymnasieutbildning eller högre utbildning ökar däremot egenföretagandet vid en högre vakansgrad. Effekten av samma variation som ovan är 1,7 och 7,6 procent för gymnasieutbildade respektive för kvinnor med universitetsutbildning.

I nästa steg studeras sambandet mellan den lokala konjunkturen och byten till och från egenföretagande. Enligt resultaten som presenteras i kolumn 3 byter gymnasieutbildade och högutbildade i högre grad till egenföretagande i högkonjunktur. När vi studerar byten till och från egenföretagande finns ingen statistisk signifikant effekt av lokal konjunktur bland kvinnor med låg utbildningsnivå. Skillnaden i resultat mellan kolumn 2 och 3 kan förklaras med att de lågutbildade kvinnor som kommer in i (försvinner ut ur) den studerade populationen i lägre (högre) grad är egenföretagare när det är högkonjunktur.

Resultaten i den nedre panelen för män visar på ett liknande mönster som för kvinnor men sambanden är svagare. Enligt resultaten i den första kolumnen har förändringar i arbetsmarknadsläget inte någon statistisk signifikant effekt på egenföretagandet bland män. Det positiva sambandet mellan egenföretagande och vakansgrad som fanns i tvärsnittsstudien kan således förklaras av permanenta skillnader mellan regioner. När vi låter effekten skilja sig mellan personer med olika utbildningsnivå (resultat i kolumn 2) ser vi att egenföretagandet bland män med högre utbildning är något pro-cykliskt, d.v.s. ökar när arbetsmarknadsläget i regionen förbättras. I den sista kolumnen presenteras resultatet från modellen när vi studerar sambandet mellan arbetsmarknadsläget och personers byte till och från egenföretagande. Som för kvinnor, visar resultaten att män med högre utbildning har större sannolikhet att byta till egenföretagande i högkonjunktur.⁹ Om vakansgraden i en region ökar från värdet i den 25:e percentilen till värdet i den 75:e percentilen ökar egenföretagandet bland män med 4,3 procent.

Sammanfattningsvis visar resultaten av panelstudien att det framförallt är egenföretagandet bland högutbildade som ökar när arbetsmarknadsläget för-

---

⁸ Effekten av att vakansgraden ökar från ett värde på den 25:e percentilen i fördelningen till den 75:e percentilen.

⁹ Om tidseffekterna tillåts variera för olika utbildningsgrupper blir effekten på mäns egenföretagande svagare. Se vidare analys i Svaleryd (2013).

bättras.¹⁰ Det tyder på högutbildade i högre grad väljer egenföretagande av positiva faktorer (*pull*-faktorer) än personer med lägre utbildningsnivå.

Tabell 3 Resultat från panelstudie av sambandet mellan det lokala arbetsmarknadsläget och egenföretagande, procentenheter och procent

	(1)		(2)	(3)
<i>Kvinnor</i>				
Ökning av vakansgraden från värdet i den 25:e-75:e percentilen	0,10 (2,3%)	Ökning av vakansgraden från värdet i den 25:e-75:e percentilen		
		om grundskola	-0,12 (-2,6%)	-0,02 (0,4%)
		om gymnasium	0,07 (1,7%)	0,12 (2,8%)
		om universitet	0,26 (7,6%)	0,27 (8,0%)
<i>Män</i>				
Ökning av vakansgraden från värdet i den 25:e-75:e percentilen	0,11 (1,1%)	Ökning av vakansgraden från värdet i den 25:e-75:e percentilen		
		om grundskola	0,10 (0,9%)	-0,05 (0,4%)
		om gymnasium	0,09 (0,9%)	0,09 (0,9%)
		om universitet	0,14 (2,1%)	0,29 (4,3%)

Not: Tabellen visar effekter av ökning av vakansgraden med 0,002915. Regressionerna estimeras med OLS med standardfelen klustrade på regional nivå. Alla specifikationer inkluderar ålder, ålder², kategorivariabler för utbildningsnivå och tidsfixa effekter. Specifikationerna i kolumn 1 och 2 inkluderar regionfixa effekter och kolumn 3 individfixa effekter. Estimater i kursiv stil betyder att totaleffekten är signifikant på 10 procentsnivån.

5 Slutsatser

Den här studien har undersökt om det finns ett samband mellan egenföretagande och den lokala konjunkturen i Sverige. När ekonomin växer uppstår affärsmöjligheter vilket torde uppmuntra till nyföretagande. Personer väljer i så fall egenföretagande av positiva orsaker (s.k. *pull*-faktorer) för att

¹⁰ Detta resultat är robust för alternativ definition av egenföretagare och för alternativ ekonometrisk modell (Svaleryd, 2013).

avkastningen på egenföretagande ökar. I lågkonjunktur, däremot, kan egenföretagande vara ett sätt att undvika arbetslöshet. Personer väljer då egenföretagande av negativa orsaker (s.k. *push*-faktorer) på grund av lägre avkastning på alternativet som är anställning eller arbetslöshet. Likt studier från andra länder finner jag endast ett svagt samband mellan det lokala arbetsmarknadsläget och egenföretagare i genomsnitt.

Det är emellertid möjligt att dessa så kallade *pull*- och *push*-faktorer är olika starka beroende på personens utbildningsnivå. Personer med högre utbildning kan ha det lättare att utnyttja affärsmöjligheter när de uppstår och ha en starkare position på arbetsmarknaden. Tidigare studier har inte studerat skillnader beroende på utbildningsnivå utan främst studerat hur sambandet ser ut i genomsnitt. Resultaten från panelstudien visar att personer med högre utbildning, i högre grad än personer med lägre utbildningsnivå, väljer eget företagande i högkonjunktur. Studien finner således stöd för hypotesen att högutbildade i högre grad väljer egenföretagande av positiva orsaker, exempelvis uppkomsten av nya affärsmöjligheter, än personer med låg utbildningsnivå. Sambandet är starkare för kvinnor än för män.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2012.

Blanchflower, D. och A. Oswald (1998) "What Makes an Entrepreneur?", *Journal of Labor Economics*, 16, 26-60.

Blanchflower, D. (2000) "Self-employment in OECD countries", *Labour Economics* 7: 471-505.

Dunn, T. och D. Holtz-Eakin (2000) "Financial capital, human capital, and the transition to self-Employment: evidence from intergenerational links", *Journal of Labor Economics*, 18(2): 287-305.

Carrasco, R. (1999) "Transition to and from self-employment in Spain: an empirical analysis", *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 61(3):315-341.

Constant, A. och K. Zimmermann (2004) "Self-employment dynamics across the business cycle: Migrants Versus Natives", IZA DP # 1386.

Evans, D. och L. Leighton (1989) "Some empirical aspects of entrepreneurship", *American Economic Review* 79(3):519-535.

Evans, D. och L. Leighton (1990) "Small business formation by unemployed and employed workers", *Small Business Economics*, 2(4): 319-330.

Hammarstedt, M. (2006) "The predicted earnings differential and immigrant self-employment in Sweden", *Applied Economics*, 2006, 38: 619-630.

Hammarstedt, M. (2009) "Predicted earnings and the choice between self-employment and wage-employment – evidence from Sweden", *International Journal of Manpower*, 30, 349–359.

Moore, C. och R. Mueller (2002) "The transition into self-employment in Canada: The importance of involuntary separation and unemployment duration", *Applied Economics* 34(6): 791-801.

Ritsilä, J. och H. Tervo (2002) "Effects of unemployment on new firm formation: micro-level panel data evidence from Finland", *Small Business Economics* 14:31–40.

Robson, M. (1998) "The rise in Self-employment amongst UK males", *Small Business Economics* 10(3): 199-212

Svaleryd, H. (2013) "Self-employment and the local business cycle", IFAU Working paper 2013:16

- Tervo, H. (2006) "Regional unemployment, self-employment and family background", *Applied Economics*, 38(9): 1055-1062.
- von Greiff, J. (2009) "Displacement and self-employment entry", *Labour Economics* 16:556–565.

Appendix

Tabell A 1 Detaljerad beskrivning av variabler

Variabler	Beskrivning	Källa
Vakansgrad	Registrerade vakanser/befolkning ålder 18–64	Arbetsförmedlingen
Lokal arbetsmarknadsregion	Konstruerade av SCB baserat på pendlingsmönster mellan kommuner år 2000.	Statistiska centralbyrån (SCB)
Egenföretagare	En dummyvariabel som tar värdet 1 om personen är kategoriserad som egenföretagare baserat på inkomstdata från november, och annars 0.	En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning (LOUISE/LISA), SCB
Aktiebolag	En dummyvariabel som tar värdet 1 om egenföretagaren har ett aktiebolag, och värdet 0 om egenföretagaren har enskild firma.	Som ovan
Grundskola	<10 års utbildning	Som ovan
Gymnasium	10-12 års utbildning	Som ovan
Universitet	>12 års utbildning	Som ovan
Ålder		Som ovan
Kön		Som ovan

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2013:1** Olsson Martin ”Anställningsskydd och föräldrarelaterad frånvaro”
- 2013:2** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl ”Det envisa könsgapet i inkomster och löner – Hur mycket kan förklaras av skillnader i familjeansvar?”
- 2013:3** Vikman Ulrika ”Så påverkar föräldraförsäkringen nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden”
- 2013:4** Forslund Anders, Linus Liljeberg och Leah von Trott zu Solz ”Arbetspraktik – en utvärdering och en jämförelse med arbetsmarknadsutbildning”
- 2013:5** Eliasson Tove ”Löneutveckling bland invandrade och infödda – betydelsen av arbetsplatser och yrken”
- 2013:6** Katz Katarina och Torun Österberg ”Unga invandrare – utbildning, löner och utbildningsavkastning”
- 2013:7** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl ”Kvinnors större föräldraansvar och högre sjukfrånvaro”
- 2013:8** Johansson Per, Lisa Laun och Tobias Laun ”Hälsan hos nybeviljade förtidspensionärer över tid”
- 2013:9** Engdahl Mattias och Olof Åslund ”Arbetsmarknadseffekter av öppna gränser”
- 2013:10** Bennmarker Helge, Lars Calmfors och Anna Larsson Seim ”Jobbskatteavdrag, arbetslöshetsersättning och löner”
- 2013:11** Lundin Martin, Jonas Thelander och PerOla Öberg ”Det välgrundade beslutet: om kommunal beredning i kommunstyrelse, utbildnings-, arbetsmarknads- och miljöärenden”
- 2013:12** Liljeberg Linus, Sara Martinson och Jonas Thelander ”Jobb- och utvecklingsgarantin – Vilka deltar, vad gör de och vart leder det?”
- 2013:13** Avdic Daniel och Per Johansson ”Könsskillnader i preferenser för sjukfrånvaro”
- 2013:14** Hensvik Lena och Oskar Nordström Skans ”Hur arbetslivserfarenhet och nätverk kan förändra avkastningen på förmågor och utbildning”
- 2013:15** Svaleryd Helena ”Den lokala konjunkturen och egenföretagande”

Working papers

- 2013:1** Nekby Lena, Peter Skogman Thoursie och Lars Vahtrik ”Examination behavior – Gender differences in preferences?”
- 2013:2** Olsson Martin ”Employment protection and parental child care”

- 2013:3** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl "Is the persistent gender gap in income and wages due to unequal family responsibilities?"
- 2013:4** Vikman Ulrika "Paid parental leave to immigrants: An obstacle to labor market entrance?"
- 2013:5** Pingel Ronnie och Ingeborg Waernbaum "Effects of correlated covariates on the efficiency of matching and inverse probability weighting estimators for causal inference"
- 2013:6** Forslund Anders, Linus Liljeberg och Leah von Trott zu Solz "Job practice: an evaluation and a comparison with vocational labour market training programmes"
- 2013:7** Eliasson Tove "Decomposing immigrant wage assimilation – the role of workplaces and occupations"
- 2013:8** Katz Katarina och Torun Österberg "Wages of childhood immigrants in Sweden – education, returns to education and overeducation"
- 2013:9** Angelov Nikolay, Per Johansson och Erica Lindahl "Gender differences in sickness absence and the gender division of family responsibilities"
- 2013:10** Johansson Per, Lisa Laun och Tobias Laun "Screening stringency in the disability insurance program"
- 2013:11** Åslund Olof och Mattias Engdahl "Open borders, transport links and local labor markets"
- 2013:12** Bennmarker Helge, Lars Calmfors och Anna Larsson Seim "Earned income tax credits, unemployment benefits and wages: empirical evidence from Sweden"
- 2013:13** Avdic Daniel och Per Johansson "Gender differences in preferences for health-related absences from work"
- 2013:14** Lundin Martin, Oskar Nordström Skans och Pär Zetterberg "Political training as a pathway to power: the impact of participation in student union councils on candidate emergence"
- 2013:15** Hensvik Lena och Oskar Nordström Skans "Social networks, employee selection and labor market outcomes"
- 2013:16** Svaleryd Helena "Self-employment and the local business cycle"

Dissertation series

- 2012:1** Laun Lisa "Studies on social insurance, income taxation and labor supply"
- 2013:1** Vikman Ulrika "Benefits or work? Social programs and labor supply"